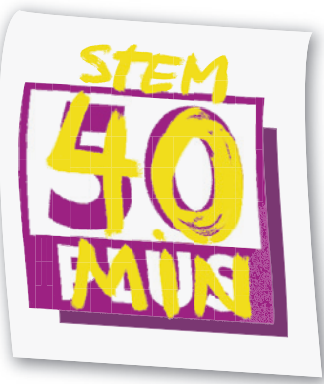

De pampergeneratie roept 'sorry oma'

schrijft **Francine Joosten** uit De Bilt

Rond de jaren 80 heb ik wel eens gedacht: 'Wat moet er van deze generatie terecht komen?' Die baby's vielen met hun neus in de boer. Hun enige probleem was dat ze door overbezorgde ouders eindeloos werden gepamperd. Na het lezen van het artikel 'Sorry oma' in *nrc.next* van afgelopen maandag werd het mij duidelijk.

Wat sneu. De verwende snotneuzen hebben nooit geleerd om met tegenslagen om te gaan en raken nu totaal overstuur. In plaats van creatief, actief de schouders ergens onder te zetten, de handen uit de mouw te steken, zijn ze op zoek gegaan naar een groep waar nog wat te halen valt. En jawel, ver hoeven ze niet te kijken. De samenleving heeft veel oudjes, een gemakkelijke prooi om te beroven en de schuld van alles te geven. Laat Arjen van Veelen zich eerst eens verdiepen in de geschiedenis van zijn ouders en voorouders. Hoezo altijd makkelijk gehad? Hij snapt er niets van.

Een goed pensioen na 44 dienstjaren, mag het?

schrijven **Renée (69)** en **Ton Lucas (68)** uit Alkmaar

De oudere generatie, wantoe mijn echtgenoot en ik behoren, heeft heel hard gewerkt en gespaard, vaak al vanaf het veertiende levensjaar. Werkweken van 48 uur waren geen uitzondering.

Nu genieten we samen van onze reizen met de camper in mei, juni en september. De overige negen maanden worden besteed aan vrijwilligerswerk. We hebben beiden twee vrijwilligersbanen, waar we erg veel energie in steken. Toch blijven ook wij naar de toekomst kijken. Ons spaargeld blijft gereserveerd voor onze eventuele zorgbehoefte, zodat onze kinderen daar niet voor op hoeven draaien.

■ Afgelopen maandag schreef **Arjen van Veelen** in deze krant een manifest voor een 40Min partij. 'Nu 50Plus groot succes heeft, is het tijd voor een tegengeluid. Geef Nederland terug aan de jeugd.' Lees het manifest op nrc.nl.

■ Wil je **reageren** op de discussie of een brief of opiniestuk insturen? Mail je stuk naar denken@nrc.nl

Elke week behandelt redacteur **Margot Poll** een relatieprobleem. Deze week: hoe je kunt reageren als jouw man een vriendin blijkt te hebben

De man met zijn onstilbare behoefte

De kwestie

Drie voorbeelden uit de praktijk waarbij de man naast zijn huwelijk een verhouding heeft.

■ De medisch specialist, getrouwd, staat er om bekend dat hij vriendinnen heeft. Als hij een dag uit zijn humeur is, stelt één van de secretarissen: „Het zal wel uit zijn met zijn vriendin.” Haar collega valt haar giechelend bij: „Welke?” Het ziekenhuis weet het, weet zijn vrouw het ook?

■ De advocaat, getrouwd, slaapt twee nachten per week bij zijn vriendin, een kantoorgenoot, in Amsterdam. Tegen zijn vrouw, met wie hij elders in het land woont, zegt hij dat hij 's avonds altijd verplichtingen heeft en daarom overnacht in een hotel. Zijn vrouw komt achter de verhouding en belt de vriendin om haar te ontmoeten. Zij praten uren met elkaar over alle zwakheden van de man. Als deze 's avonds bij zijn vrouw thuis komt vraagt hij: „En, wat hebben jullie besloten?”

■ De bankier, getrouwd, heeft vier jaar lang in het geheim een verhouding met de beste vriendin van zijn vrouw. Als het uitkomt, wil zijn vrouw haar 'beste vriendin' nooit meer zien. De man van de 'beste vriendin' is ziedend en vraagt scheiding aan. Het bankiersstel probeert het huwelijk te redden.

De kwestie is: wat moet je doen als blijkt dat je man een vriendin heeft?

Wat is er aan de hand?

In veel gevallen betreft het mannen met geld, mannen met status. Mannen praten er niet (graag) over en vrouwen zwijgen erover omdat zij zich schamen voor hun echtgenoot. Iedereen roept meteen dat de man niet deugt, maar enige nuancering is hier op zijn plaats. Het is niet zo dat de vrouw schuldig is aan het buitenechtelijke gedrag van haar echtgenoot, maar zij heeft er wel mee te maken. Zij heeft immers deze man, of deze *womantizer*, zelf gekozen. Misschien verliet hij zijn vorige vriendin zelfs wel voor haar.

Mensen gaan in relatietherapie met een variatie op bovenstaande voorbeelden. Met steeds dezelfde vraag: waarom, waarom doet hij dit? Toch zal de therapeut net zo goed tegen de vrouw kunnen zeggen: „We beginnen met jou. Wanneer of waar ben jij ooit vertrokken uit deze relatie?” De vraag is of de vrouw haar aandacht niet te veel bij andere dingen heeft – familie, de kinderen, haar werk, vriendinnen – en nauwelijks tijd overhoudt om energie in de relatie te steken.

Een andere boeiende vraag aan de vrouw kan zijn: waarom is jouw man zo aantrekkelijk voor jou? Misschien is het juist zijn wezenlijke onbereikbaarheid die maakt dat zij ooit zo verliefd op hem werd. Als de vrouw niet leert zien hoe zij onderdeel is van dit probleem, heeft de relatie weinig kans meer. In de dynamiek van de macht van de onschuld (in dit geval zij) versus de onmacht van de schuld (*hij*), zal hij als eerste vertrekken. Omdat schuld op de langere termijn domweg minder gemakkelijk te verdragen is dan onschuld. Beiden moeten verantwoordelijkheid nemen – ook al lijkt dit op het eerste gezicht onlogisch.

Ook de derde persoon in de relatie, de

DE VROUW MOET INZIEN HOE ZIJ ZELF OOK DEEL IS VAN DIT PROBLEEM

minnares, speelt een rol. Zij vertegenwoordigt wat er mist in de echtelijke relatie. Het kan zijn dat de intimiteit en de seksualiteit zijn verdwenen, of dat de man voor een nieuwe fase in zijn leven staat en denkt dat de oplossing buiten zichzelf ligt. Een vriendin kan zijn eigen ongemak dan een tijdje verdoven.

Soms speelt er een levensbedreigende ziekte bij de vrouw een rol – het 'Kluun-syndroom' – en wordt hij verliefd op een ander die het leven vol in zich lijkt te dragen. Een vorm van pijnbestrijding zou je dan kunnen zeggen.

Een buitenechtelijke relatie erop na houden heeft iets geheimzinnigs en avontuurlijks. Het leven lijkt meer kleur te hebben in het schemerige tussen-gebied. In alle gevallen is er echter sprake van een illusie. Het ongemak en de pijn liggen bij de man zelf, en geen enkele vrouw zal uiteindelijk in staat zijn om deze leegte op te vullen als een man niet leert in te zien waar hij mee zit. Mannen vinden het bijvoorbeeld moeilijk om onder ogen te zien dat zij ouder worden of ervaren een gebrek aan zingeving in het algemeen. Of zij missen avontuur en passie, of zij ervaren een angst voor de dood. Die angsten besteden zij vervolgens uit in verliefdheid of in een geheime relatie.

Wat kun je er aan doen?

Beide partners moeten aan de slag met zichzelf.

Voor de man met zijn onstilbare behoefte aan vriendinnen: onderzoek waar dat verlangen naar bevestiging van (andere) vrouwen vandaan komt. Waarschijnlijk heb je dit je hele leven al. Misschien herhaal je het gedrag van je vader, misschien of waar ben jij ooit vertrokken uit deze relatie? De vraag is of de vrouw haar aandacht niet te veel bij andere dingen heeft – familie, de kinderen, haar werk, vriendinnen – en nauwelijks tijd overhoudt om energie in de relatie te steken.

In therapie

■ Relatieproblemen?

In deze rubriek 'In therapie' wordt wekelijks een relatieprobleem besproken. Het zijn tien afleveringen met de meest voorkomende kwesties waarvoor vrouwen en mannen naar een relatietherapeut gaan, alleen of samen. Deze aflevering kwam tot stand met trainer en relatietherapeut **Wietske Jansen Schoonhoven**. Zij werkt bij Phoenix Opleidingen in Utrecht, een opleidingsinstituut voor professionele ontwikkeling en persoonlijke groei. Kijk voor meer informatie op www.phoenixopleidingen.nl

Probeer ook na te gaan wat je van die derde persoon, in dit geval de vriendin, hoopt te ontvangen en of dat niet ook op een andere manier is te krijgen. Dit is ongeveer de beginvraag.

En hoe komt het dat je zo goed bent in het bedriegen van iemand van wie je houdt? Je relatie is immers een aaneenschakeling van leugens en bedrog geworden. En als dat overgaat van klein naar groot, dan ga je er zelf in geloven en kun je eigenlijk niet meer terug. Ontrafel die leugens, begin bij jezelf. Want waarschijnlijk hou jij jezelf nog het meest voor de gek. Dit ontrafelen vraagt zelfonderzoek en eerlijkheid, waarbij je tenminste één of meer vrienden – mannen! – als klankbord nodig hebt. Je staat namelijk voor de beslissing om je voor de volle 100 procent te committeren aan één vrouw – „deze vrouw is goed genoeg” – en met haar uit te zoeken wat je nu werkelijk mist.

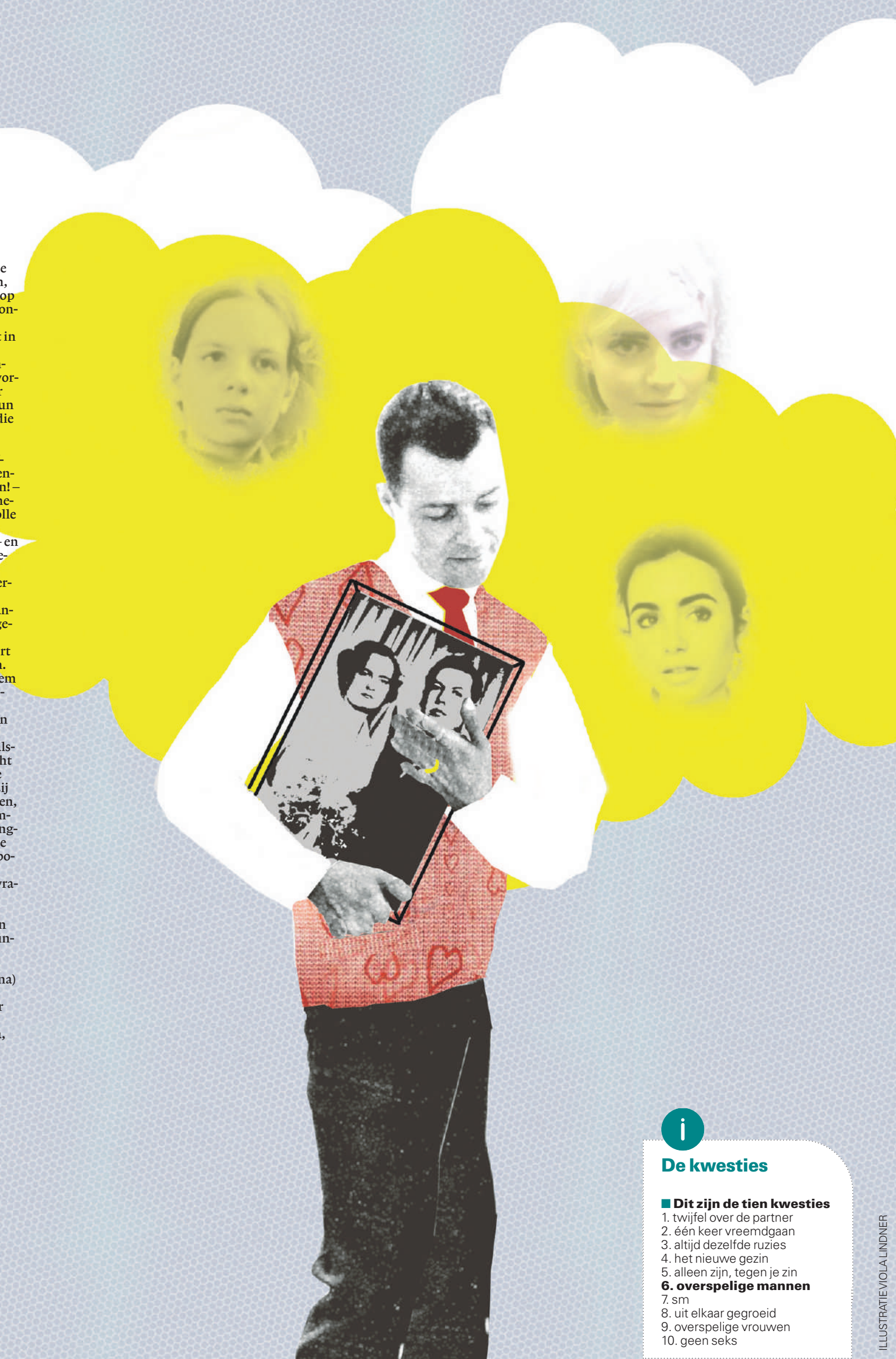
En voor de vrouw, wiens man een verhouding heeft met een andere vrouw, geldt: waar was jij al die tijd? Vond je andere dingen belangrijker, of wellicht gemakkelijker dan de relatie met jouw man? Onderzoek waarom juist dit soort mannen voor jou zo aantrekkelijk zijn. Want hoe gek dit ook klinkt, je hebt hem daar ook zelf op uitgezocht. Zijn onbereikbaarheid was er waarschijnlijk al vanaf het begin, al toonde het zich toen op een andere manier.

Wat in elk geval niet helpt, is doen alsof die derde persoon geen bestaansrecht heeft. Zij is drager van een belangrijke boodschap voor jullie relatie. Zo kan zij bijvoorbeeld heel erg van reizen houden, terwijl jij dat juist hebt afgezworen omdat je huisje-boompje-beestje nu belangrijker vindt. Als je de boodschap van de betekenis van de derde persoon kunt boven halen – ben je al een heel eind.

Ga er eens voor zitten om elkaar te vragen wat jullie bij de ander missen. Bedenk ook dat alles wat je in het begin leuk aan elkaar vond, er nog steeds kan zijn en dat je dat zelfs weer aan zou kunnen wakkere.

Zolang de patronen die onder jullie gedrag liggen onbewust zijn, is er (bijna) geen keuze om het anders te doen. Bij jullie allebei. Maar als je zoekt waar jullie onvrede over gaat, komt er ook ruimte om andere keuzes te maken. Ja, ook om te vertrekken.

Deze kwesties zijn allemaal gebaseerd op de werkelijkheid. In een aparte aflevering wordt aandacht besteed aan vrouwen die een verhouding naast hun relatie hebben.

De kwesties

■ Dit zijn de tien kwesties

1. twijfel over de partner
2. één keer vreemdgaan
3. altijd dezelfde ruzies
4. het nieuwe gezin
5. alleen zijn, tegen je zin
6. overspelige mannen
7. sm
8. uit elkaar gegroeid
9. overspelige vrouwen
10. geen seks

ILLUSTRATIE VOLA LINDNER

Arjen van Veelen Melk is melk niet meer

Wetenschapsfraude; dopingaffaires; matchfixing bij voetbal; smeergeld bij Philips; paarden vlees op je bord, enzovoorts, enzovoorts, enzovoorts – net zo lang voort, totdat je een wereld voor je ziet die volledig bestaat uit list en bedrog. Lekker wereldbeeldje.

Gelukkig klopt dat beeld niet. Er is nu niet meer bedrog dan vroeger. Het lijkt alleen maar zo, omdat de pak-kans groter is. Want we zijn strenger en alerter dan ooit.

Qua paarden vlees: als Europa iets heeft bereikt, dan zijn het de superstrengere eisen voor etiketten en voedsel. Daardoor is voedselsojoemel nu zó zeldzaam, dat als het een keer gebeurt, het Journaal er meteen mee opent. Dat vertekent de boel.

Ook wij, gewone supermarktgangers, zijn kritischer. Ik kan dat niet bewijzen, maar geef wel een teken des tijds: de reclame van FrieslandCampina over melk. Daarin zie je een Petit Prince-achtig ventje dromerig uit het raam staren. Nachtelijke weilanden. Sterren. Een kinderstemmetje: „We luisteren graag naar sprookjes... Maar als je een glas melk drinkt, ga je dan sneller fietsen? Of hoger springen?” En dan, met iets lagere stem: „Melk is gewoon melk.”

Volgt een ode aan melk – uiteraard zonder vermelding van megastallen o.i.d. – en de slotzin: „Dat is geen sprookje, maar misschien wel nét zo bij- zonder.”

„Melk is gewoon melk”, klinkt heel nuchter, maar is gewoon een herhaling van twee keer hetzelfde woord: melk melk. Per saldo dus wartaal. Vroeger was het nog: 'Melk is goed voor elk', een vrij boude stelling die gebracht werd zonder sportje twijfel. Nu echter krijgen we geen dogma's meer, maar een open vraag: ga je wellicht sneller fietsen van melk?

Deze reclame anticipeert op de sepsis van de moderne consument. Want we zijn gekopt en gemazelde sceptici en we geloven niet zomaar in sprookjes. Terecht: onderzoek wees uit dat melk niet per se goed voor je is, mogelijk zelfs gevaarlijk – *enjoy responsibly*. Zelfs melk, de roomblanke onschuld zelf, is melk niet meer. Nog steeds is Campina het best verkochte merk in de supermarkt, bleek gister uit de ranglijst van bureau SymphonyIRI, maar de trend is dalend.

De wereld is zeker niet vrij van bedrog en misleiding, maar anders dan vroeger wordt die niet langer zorgvuldig buiten ons beeld gehouden. Ik las vandaag een ontlustend interview dat Mart Smeets ruim dertig jaar geleden gaf aan Ischa Meijer. Over doping. Smeets wist best wie gebruikte, hij had zelfs de „wurgende wil” om het naar buiten te brengen, maar zijn werkgever – Studio Sport – dreigde met ontslag als hij dat deed. Dus deed hij het niet meer: „Het kijkerspubliek hoeft dat niet te weten. Ontneem ze nooit de illusie.”

Ik weet niet of die citaten kloppen (ook de journalistiek was vroeger minder streng), maar het staat vast dat, als Smeets nu zo iets zou zeggen, de pleuris uitbreekt.

Want we zijn nu kritischer en alerter. Dat is geen sprookje, maar wel heel bijzonder.

➔ Op deze plek schrijft Arjen van Veelen een wisselcolumn met Margriet Oostveen

ik@nrc.nl //

Van: Henrike Brunsting
Onderwerp: Nederlandse sloppenwijk

Josh, een Australische vriend, is bij mij op bezoek in Nederland en per trein zijn we onderweg naar Delft voor wat bezienwaardigheden. Naar buiten starend merkt Josh plots op: „Dit is een slechte buurt zeg.” Even heb ik geen idee wat hij bedoelt, tot ik me realiseer dat de volkstuintjes langs het spoor met hun bouwvallige tuinhuisjes inderdaad goed door kunnen voor een heuse Nederlandse sloppenwijk. „Die crisis, die raakt de Nederlanders hard.”, zullen ze denken in Australië.

➔ Ook een ikje insturen? Mail maximaal 120 woorden naar ik@nrc.nl